

Balet v kinematografii: Vývoj zobrazení tanečnic a tanečníků ve filmech s baletní tematikou

Předložená bakalářská práce je věnována filmům zobrazujícím baletní prostředí, s tím, že autorka se zabývá příklady napříč různými obdobími i žánry. Oblast zkoumání je vymezena adekvátně projektu BP, samotný cíl práce je nicméně zformulován nejasně, resp. autorka jej na různých místech v textu definuje trochu odlišně: „Tato práce se věnuje světu baletní kinematografie s cílem odhalit jeho historický vývoj, prozkoumat portréty mužských baletních umělců a rozebrat faktory, které přispívají k přitažlivosti baletních filmů.“ (s. 6)/ „Cílem této práce tedy je analyzovat a porovnat zobrazení baletních tanečnic a tanečníků a prostředí vybraných filmů s baletní tematikou, s důrazem na klíčové filmové prvky.“ (s. 8) Není zcela jasné, jestli hlavním předmětem zkoumání mají být specificky „mužští baletní umělci“, anebo se autorka chce zabývat postavami tanečníků i tanečnic, případně jejich komparací. Název odpovídá první variantě, některé pasáže či kapitoly (např. str. 40) pak spíše druhé.

Metodologicky práce vychází zejména z filmové estetiky, i v tomto ohledu však v textu zůstaly jisté nesrovnalosti. Na str. 20 autorka píše, že se při zkoumání filmů bude zaměřovat především na dva prvky filmového stylu: mizanscénu a zvuk, neboť je považuje za „zásadní pro vytvoření atmosféry a vyjádření témat v baletních filmech“. V samotné analýze jim však věnuje prakticky stejnou pozornost jako dalším aspektům filmového stylu, jako je práce kamery či střih.

Celkově podle mého názoru práci chybí jasný, více konkrétní záměr, který by byl zohledněn ve všech jejích částech, i výraznější argumentační linka. Základní struktura práce je sice přehledná, dílčí témata se však někdy zdají být řazena spíše náhodně. Zejména u kapitoly *Historie baletu v kinematografii* výklad postrádá zřejmou logiku či návaznost – byl by přehlednější, pokud by příklady filmů z minulosti byly zmiňovány např. chronologicky, podle žánrů, námětu či nějakého jiného principu.

Ve druhé části BP se autorka podrobněji věnuje sedmi filmovým dílům. Jelikož cílem této části je „analýza genderových rolí a jejich vývoje v průběhu času“, vybrané filmy pokrývají různá časová období, od 40. let do současnosti. Zde bych jen podotkla, že pro ucelenější obraz o vývoji by bylo vhodné doplnit více informací o kontextu, bez kterých není například zřejmé, proč ve výběru nejsou zastoupena žádná díla z 50.-60. či z 90. let (žádné filmy s baletní tematikou v tuto dobu nevznikly?). Autorka se i ve druhé části drží převážně v rovině deskripce, k vybraným stylistickým prostředkům se vyjadřuje jen stručně a často jde spíše o postřehy obecnějšího charakteru („Hudba doprovází taneční výkony a zvyšuje emocionální intenzitu scén. v závěrečné taneční sekvenci hudba graduje do intenzivních a emocionálních tónů, které zvyšují divákův pocit napětí a nadšení“. – s. 29). Více analytický rozměr text dostává až v kapitole, kde autorka snímky srovnává.

Pokud jde o formální náležitosti, autorka cituje a uvádí své zdroje dle norem, zároveň se však nevyhnula některým nedostatkům. Zdroje v závěrečném seznamu nejsou řazeny abecedně, kapitoly nejsou očíslované, atd. Více pozornosti by rozhodně zasluhovala také jazyková stránka.

Text obsahuje velké množství gramatických a stylistických chyb, objevují se v něm nedokončené věty, nejasné formulace, občas má text charakter spíše poznámek než souvislého výkladu (např. str. 8), věty velmi často nezačínají velkým písmenem, atd. Další chyby vyplývají např. z neobratného překladu z AJ („Pečlivým definováním svého vztahu ke třídě, rase a pohlaví se Isadoře Duncan nakonec podařilo institucionalizovat taneční koncert opery: stal se neomluvitelně americkým jako Vaudeville“ – s. 10). Trochu zavádějící je i používání některých pojmů převzatých z AJ – v češtině se zpravidla používá „střih“, nikoli *editace*; „práce kamery“ a ne *kinematografie* apod.

Práce Kristiny Flekové přináší zajímavý vhled do tematické, žánrové i stylistické plurality filmů s baletní tematikou a daří se jí zachytit některé základní aspekty ve vývoji pojetí postav z baletního prostředí. Celkovou však úroveň BP snižuje jednak trochu nejasně pojatý záměr v rámci vytyčené oblasti zkoumání, jednak nedotažená formální-jazyková stránka.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení 3.

V Praze dne 2.9.2024

Irena Řehořová